

Augustine en Charcot.

**Teksten voor de voorstelling Hysteria
Van tg. Winterberg**

Première Theater Bellevue 22 februari 2008

1.

Acteur:

Geen muziek, geen sterk geurende bloemen, geen schilderijen. Geen felle kleuren, geen alcohol, geen spelletjes. Geen uitdagingen, geen winnaars, geen verliezers. Geen lange gesprekken, geen boeken, geen verwachtingen.

Je mag hier niet schrijven, niet dansen, niet zingen. Niet lachen, geen ruzie maken. Je mag niet liegen, wel gedag zeggen, maar geen vriendschap sluiten, geen bondjes smeden, of grappen uithalen. Je mag hier niet rennen op de gang, en je mag niet staren, je mag spreken, maar alleen op daarvoor bestemde tijden. En tot slot mag je niets bezitten waar anderen jaloers op kunnen worden.

Welkom in de "Kliniek voor onbegrepen lichamelijke klachten"

Even voor de duidelijkheid: u bent de Salpêtrière binnengegaan in het jaar 1876. U weet dat er hier 3000 hysterische vrouwen rondlopen. U zult de befaamde sessies van dokter Charcot gaan zien. – ook wel de Napoleon van de neurologie genoemd –

Wij staan niet in voor u reactie na het zien van de sessies. Misschien wordt u er zo door gegrepen dat u straks naar voren rent om in een spontane aanval van hysterie te schreeuwen 'ik ben hierheen gekomen om jullie te zien, en nu zien jullie mij. Is dat niet fantastisch?'

Wij zullen u niet uitlachen, wij zullen u behandelen.

De hysterie volgens dokter Charcot kent vier fasen. U gaat ze alle vier zien.

Ik hoop dat jullie allemaal comfortabel zitten en dat de afwijkingen die straks langskomen jullie zullen inspireren tot iets moois: een gedachte of een kunstwerk.

Maak gerust foto's. Ik vind het niet erg. We stellen ons hier tentoon, moet je ten slotte ook niet verbaasd zijn wanneer mensen foto's gaan maken.

2.

Augustine zit op haar bed. Verschillende vrouwen staan verspreid door de ruimte.

Augustine:

Ik ben niet ziek. Ik heb lief: c'est tout.

Er hangt een bord op zijn deur. Er staat op geschreven: "Vous ne trouverez pas une clinique des chiens chez moi".

'Bij mij geen hondenlaboratorium te vinden'.

Toen ik het bord voor het eerst las ben ik bij hem naar binnengevallen – traag – op mijn knieën, huilend. Charcot viel ook, nee, zijn schaduw viel over mij heen. Ik pakte hem bij zijn bretels beet en gilde: 'Meneer Charcot, je bent een man die weet wat mededogen is, het staat op je deur - die honden - en ik moet toch niet minder zijn, alsjeblieft heb mededogen met mij, want ik ben belachelijk'. Ik liet zijn bretels los en ze knalde tegen zijn borst aan. En zo verbaasd als een schooljongetje dat net een poot uit een spinnenlijfje heeft getrokken, keek hij me aan. 'jij moet Augustine', zijn, zei hij. Jij moet Augustine zijn. Jij moet Augustine zijn.

De epileptische fase:
Fase met eerst krampen en later trekkingen.

Augustine loopt onrustig door de studeerkamer van Charcot heen en weer. Charcot zit in een stoel. Charcot reageert niet op haar, alsof ze de ruimte nog binnen moet komen. Augustine slaat een stapeltje boeken van zijn bureau door een plotselinge beweging met haar arm te maken.

Augustine:

De hele ochtend heb ik aan fruit moeten denken. Maar het meeste nog aan vijgen. Of is dat geen fruit?

Stilte.

Of is dat geen fruit?

Mevrouw Cacilië zegt dat dit een tactiek is. Zoals je mij apart hebt gezet. Weet je dat ik een uitzicht heb. Niet gigantisch, maar toch, ik kan door mijn getraliede ramen een boom zien. In volle herfstbloei. Toen ik die boom zag, moest ik aan fruit denken. En het meeste nog aan vijgen. Ik zag de grond ermee bezaaid liggen. Met die opengebarsten vijgen. Wanneer ik daarnaar kijk voel ik dat ik val. In al dat vruchtvlees. Val ik. Terwijl ik sta.

Charcot:

Klink je altijd zo nasaal, of is dat nieuw?
Waar is mijn krentenbol?

Augustine:

Soms praat je tegen mij en dan heb ik het gevoel dat je de woorden over mij heen kotst. Met wie ontbijt jij eigenlijk? Of is dat je ontbijt, die krentenbol die daar op de grond ligt?

Augustine begint zich uit te kleden.

Charcot:

Je hoeft je niet uit te kleden.

Charcot loopt naar een raam.

Charcot:

Is dit die herfstboom waar je het over had?

Augustine:

Weet ik niet. Had ik het daarover? Volgens mij probeerde ik jou uit te leggen hoe ik er naakt uit zou zien in een bad vol opengebarsten vijgen.

Charcot:

Heeft een ziek mens aantrekkingskracht?

Augustine:

Je hebt mij, geloof ik, zelf uitgelegd dat ik niet meer ben dan een detail in de geschiedenis van mijn ziekte. Hoe kan ik zoiets dan overzien? Zeg jij het maar. Heeft een ziek mens aantrekkingskracht?

Wat kijk je?

Charcot:

Het is niet de bedoeling dat wij converseren. Maar het klopt. Jij bent een detail in een groter geheel. Ik kijk naar dat grotere geheel.

Heb je nog last van vlooien?

Augustine:

Nu jeukt het dus weer. Bedankt. Ik voel ze weer springen.

Je hebt zeker geen zin om even te krabben?

Charcot pakt Augustine's hoofd beet. Hij krabt door haar haren heen. Augustine krijgt een toeval.

3.

De eerste demonstratie voor publiek.

Acteur:

De vrouw die zo door de rode gordijnen komt zal al het wachten waard zijn. Een krachtige persoonlijkheid, barstensvol onbegrepen lichamelijke klachten, en tegelijkertijd ook nog een ware schoonheid. Laten wij kijken naar deze geplaagde jonge vrouw van nog geen zestien jaren oud: AUGUSTINE

Augustine wordt naar binnen gebracht. Ze heeft last van stuiptrekkingen. Charcot bekijkt haar van een afstandje.

Charcot:

Ze kreeg deze toeval na het zien van een herfstboom.
Het lijkt op epilepsie.

Acteur

Kenmerk 76: het kopiëren van ziekteverschijnselen van andere patiënten om zo aandacht te genereren. Charcot wilde het eerst niet weten (het haalt zijn complete studie overhoop) maar Babanski zei het hem onomwonden: 'beste kerel' zei Babanski tegen Charcot 'ze doen elkaar na. Je moet het toegeven. Nergens anders ter wereld hebben hysterische vrouwen epileptische toevallen in de eerste fase van hun ziekte. Alleen jouw patiënten hebben dat en zij delen hun slaapzaal met epileptici.

Charcot:

Maar zij is echt, Augustine.

Acteur:

Maar zij is echt, zegt hij. Wat is echt? Andere kenmerken van hysterie: Egoïsme, ijdelheid, egocentrisme, zelf-gerichtheid, zelfgenoegzaamheid, exhibitionisme, dramatisering, liegen, overdrijven, doen alsof, histrionisch gedrag, onbetrouwbaarheid, pseudologia phantastica, dramatische zelf-voorstelling, aandachtscentrum, simulatie, ongebreidelde uitstraling van affecten, labiele affectiviteit, irrationele emotionele uitvallen, emotionele grilligheid, deficiënte emotionele controle, uitbreiding van affecten, vluchtige en labiele emoties, prikkelbaarheid, inconsistenties in reacties, emotionele oppervlakkigheid, fraudulente wulpsheid, seksualisatie van alle niet seksuele relaties, openlijk seksueel gedrag, koketterie, provocatief, seksuele frigiditeit, intense angst voor seksualiteit, mislukking van de seksuele impuls om zich te ontwikkelen tot het natuurlijke doel, seksueel immatuur.

Charcot:

De toestand duurt wat lang.

Acteur:

De baarmoeder van een hysterische vrouw is volgens Plato opzoek naar een baby. De baarmoeder zwerft om deze reden door het lichaam van de vrouw heen in de hoop die baby

te vinden. De zwervende baarmoeder zorgt voor complicaties die het hysterische gedrag van een vrouw verklaart. Zo kan een vrouw astmatisch worden wanneer de baarmoeder bij haar keel aan het zoeken is. Zo kan ze verlamingsverschijnselen vertonen wanneer de baarmoeder de zenuwen beknelt, kan ze melancholisch worden wanneer de baarmoeder geen baby vind, frigide raken om dezelfde reden, et cetera. De enige remedie luidde: het hebben van geslachtsgemeenschap met een bevruchting als resultaat.

In de Sâlpertière denken ze er – op de zwervende baarmoeder na – hetzelfde over: wanneer een vrouw geen geslachtsgemeenschap heeft en zij nooit eens een baby baart, wordt zij knettergek. Wanneer een vrouw wel geslachtsgemeenschap heeft, maar zij niet baart, wordt zij nog gekker. Wanneer ze geslachtsgemeenschap heeft met als doel een baby en ze wordt zwanger, dan wordt ze gelukkig, of tenminste niet gek. Heeft zij geslachtsgemeenschap, baart zij maar weigert zij verder nog geslachtsgemeenschap te hebben, om welke reden dan ook, wordt zij met terugwerkende kracht net zo knettergek.

Kortom vrouwen moeten geslachtsgemeenschap hebben, totdat ze stoppen met menstrueren.

Charcot:

Mocht het nog lang duren, langer dan twee minuten, dan zullen we haar tot een hysterisch-spasme moeten brengen.

Haar hoofd zit bijna op haar rug.

Acteur.

Een baby is goed voor iedereen. Een baby moet verschoont. Een baby moet drinken. Een baby moet gewiegd. Het heeft je nodig. En een baby kan je rondsjouwen en aan mensen laten zien. Je moet je voorstellen, een baby die een stukje van jou is en waar mensen je mee feliciteren. Een baby die het bestaan zin geeft, die jouw bestaan goed kan maken. Een baby die kruipt, die lacht, die eet, die omkukelt, een baby die z'n armpjes naar je opheft. Een baby die poept en boert en spuugt. Een baby die de poëzie uit je borsten zuigt, tot je met twee nuchtere moederbenen tot je liezen in de aarde staat. Tot je met...

Augustine rolt uitgeput op de grond. Ze komt overeind.

Augustine:

Geef me dan een baby.

Geef me een baby, een wandklok, een dweil. Kom maar, ik kan het allemaal hebben, zolang die baby maar van jouw komt. Ik heb gedroomd dat je aan mijn borst lag. Aan mijn linkerborst...

Charcot:

Nu haalt ze iets door elkaar.

Augustine:

Met wie praten wij over baby's. Over mijn baby's.

Augustine wilt hem slaan, maar zakt door haar benen heen.

Augustine:

Je voelde dat je niet geslagen werd, terwijl je dat wel verdiende...

Acteur:

Zit een huwelijk er door omstandigheden niet meer in, valt er weinig meer te baren, dan kun je altijd nog de vibrator inzetten om het vrouwelijk lichaam te kalmeren en te ontspannen.

Hier zijn verschillende vibrators voor: de waterstraalfontein, het galopperzadel, de timmermanvibrator.... En natuurlijk deze hier. Een hele speciale want de eerste vibrator die op de markt kwam speciaal om het werk van de heer doktoren te verlichten. De elektromechanische vibrator: uitgevonden door een Britt in 1880. Dit apparaat dat op stoom werkt kan een hysterisch-spasme in minder dan tien minuten bewerkstelligen.

Wilde de vrouw, begin negentiende eeuw, een orgasme ervaren, dan ging zij naar de dokter. Hij was de enige die de taak met behulp van de vibrator wilde volbrengen. De prijs die ze moest betalen was de diagnose die hij stelde: hysterie. Waarom zou een dokter iemand behandelen die niet ziek is?

Naast de naaimachine, de toaster en de waterkoker, is het één van de eerste elektrische apparaten die is uitgevonden. Ja, hij is eerder uitgevonden dan de stofzuiger, de haardroger en het koffiezetapparaat.

Ook al heeft de vibrator in de jaren zestig en zeventig een tijdje in het pornografische verdomhoekje gezeten, hij is niet meer weg te denken uit onze huishoudens, en inmiddels schatten wij hem allemaal op waarde, leve de vibrator, voor de vrouw: het begin van een onafhankelijke en ontspannen levenswandel.

Charcot:

Het beste is het – hoe tijdrovend ook – om het met de hand te doen. De gevoeligheid van een warme verplegerhand in combinatie met geurolie kan wonderen doen.

Augustine:

Ik moet geen verplegers aan mijn lijf.

Ik moet jou aan mijn lijf.

Charot:

Ik ben een arts Augustine, geen loopjongen.

De Clowneske fase.

Fase met verdraaiingen van het lichaam, grimassen en grands mouvements.

1

Augustine:

Ze zijn aan het eten.

Ooit heb ik iemand iets horen zeggen over ‘het collectieve geheugen van kuddedieren’. Het was een wetenschapper die één van de sessies bijwoonde. Hij zei me dat wij in de Salpêtrière ook een kudde vormen aangezien we volgens Charcot ongeveer allemaal tegelijk menstrueren. Ik geloof dat wel. Het zou een hoop verklaren, dat collectief geheugen: hier herinnert de één zich iets en een ander herinnert zich hetzelfde vijf minuten....

Cacilië sta je mij af te luisteren?

Omdat ik bijzonder ben, hoef ik mij niet bij die kudde te voegen. Ik eet apart. Dokter Charcot laat het eten op mijn kamer komen.

Cacilië komt met haar eten binnen.

Cacilië:

Ik wil niet meer met de andere eten. Het zijn een stel proleten. Want ze staren naar me. Ik wil met jou eten.

Augustine:

Met wie?

Cacilië:

Jij. Aanpakken.

Augustine:

Is dit wat jullie te eten krijgen? Is dat lekker?

Cacilië:

Proef zelf maar.

Cacilië laat eten op Augustine haar schoot vallen.

Mevrouw Cacilië:

Het is mijn arm. Sorry. Mijn arm stopt ermee middenin een actie moment. Honderdmaal excuus. Honderd duizendmaal excuus. Mijn arm. Het is mijn arm. Hij doet het niet meer.

Augustine:

Jouw arm? Het is mijn arm die het niet meer doet. Daarom pak ik het niet aan.

Mevrouw Cacilië:

Het is mijn arm die het niet meer doet en mijn been dat tikt.

Augustine:

Het is mijn been dat tikt en mijn arm die het niet meer doet en mijn knie die reflexen geeft.

Mevrouw Cacilië:

Het is mijn knie die reflexen geeft, mijn arm die het niet meer doet en mijn been dat tikt.

Augustine:

Het zijn mijn oogbollen die naar buiten staan, het is mijn knie die reflexen geeft, mijn arm die het niet meer doet en het is mijn been die tikt.

Mevrouw Cacilië:

Het is mijn been dat tikt, het is mijn arm die het niet meer doet en het is mijn knie die reflexen geeft, het zijn mijn oogbollen die naar buiten staan en het is mijn lijf dat nu een astma-aanval krijgt.

Augustine:

Het is mijn lijf dat nu een astma-aanval krijgt, het zijn mijn oogbollen die naar buiten staan, het is mijn arm die het niet meer doet en mijn knie die reflexen geeft, ik ben het die niet langer stil kan zitten.

Augustine laat zichzelf vallen en staat weer op.

Mevrouw Cacilië:

Ik ben het die niet langer stil kan zitten, die door de ruimte stuitert, die braakt en kwijlt en boert en schokt. Ik ben het die zich op de grond laat vallen. Ik ben het die opstaat, die een sprong waagt, die valt, die rond, die vierkant, die rechthoekig is, ik ben het die alles is, ik ben het die sjans heeft met Freud, ik ben het die nooit ziek was, die nooit beter wordt. Ik ben het, ik ben het, ik ben het, ik ben het, ik ben het, ik ben het, ik ben het...

Cacilië laat zichzelf precies hetzelfde vallen als Augustine. Ze gaan net als schoonzwemmers gelijk tegen de vlakte en staan ook gelijk weer op.

Augustine:

Ik ben het, ik ben het, ik ben het, ik ben het die hier rondloopt, ik ben het die hier praat, die spuugt, die braakt, die sjans heeft met Freud, die sjans heeft met Charcot, met het hele publiek, die niet met rust gelaten wordt, die niet klaagt, die niet bang is, die zichzelf niet herhaald, die geen lijstjes opzegt, die rechtovereind staat, en die een bezienswaardigheid is.

Cacilië gaat helemaal los en laat al haar afwijkingen zien.

Mevrouw Cacilië: Ik ben een bezienswaardigheid.

Magere dame:

Hoe gaat het met jou?

Met mij gaat het waarschijnlijk het tegenovergestelde.

Stilte

Magere dame:

Je zegt niets terug, kleine diva. Je praat niet met me.

Augustine:

Ik heb rust nodig.

Magere dame:

Je praat niet met me omdat ik mager ben.

Zeg dat het niet zo is.

Augustine:

Het is niet zo.

Magere dame:

Het begon met het uitvallen van mijn tanden.

Eerst vielen mijn tanden uit en toen verloor iedereen zijn interesse in mij: de doktoren, de kunstenaars, de actrices.

Augustine:

Hadden die dan interesse?

Magere dame:

Ken je die zwarte plassen op straat, als het geregend heeft en de avond begint te vallen. Die plassen, die treurige weerspiegeling. Ik voel me een plas. Loop maar over me heen, als wraak zal ik als een stuk drek aan je broek blijven kleven.

Augustine:

Kan iemand haar weghalen?

Magere dame:

Ze gaan me naar beneden brengen. Naar de kelder.

Augustine:

Dat moet je niet zeggen.

Magere dame:

Het is zo.

Uitbehandeld.

Augustine:

Wat heb je eraan om dat aan iedereen te vertellen?

Magere dame:

Kun je een goed woordje voor me doen bij Charcot.
Jullie zijn praktisch...
En af en toe val ik ineens om.
Hij moet naar me kijken.
Ik weet zeker dat er nog iets te behandelen valt.
Mijn hoofd, bijvoorbeeld.

Augustine:

Wat?

Magere dame:

Charcot...
Misschien... om...

Augustine

'Jullie zijn praktisch...' zei je net.
Praktisch wat?

Magere dame:

Denk je ook niet dat ik te goed ben voor de kelder?
Er zit nog best iets van vet aan mijn lijf.
Toch?
Iets van glans in mijn ogen. Ra ra ra hoe oud ben ik? Vijfendertig? Veertig? Fout.
Net twintig. Net twintig. Mijn boezem is misschien al een beetje gaan hangen, maar ik ben al vroeg aan het jongen geslagen, daar komt dat door.
Puur natuur, ben ik.

Augustine:

Praktisch wat?

Magere dame:

Praktisch een stelletje.

Augustine:

Wat loop jij allemaal te fantaseren?

Magere dame.

Af en toe val ik ineens, boem. Net als jij. Kun je niet een keer tegen Charcot iets zeggen over hoe bijzonder ik val?

Augustine:

Dat ik een hechte band heb met die man wil niet zeggen dat ik daar misbruik van maak.

Magere dame:

Gisteren zag ik een rat. Het was net alsof die rat wist dat ik naar de kelder gebracht zou worden. Alsof hij mij kwam halen. Hij trippelde langs deze muur en halverwege draaide hij

zijn kopje om en knipoogde naar me. Het heeft geen zin om het te ontkennen. Ongedierte herkent ongedierte. Goedemiddag meneer rat.

Gisteren vond ik een spijker, ik heb de achterkant platgeslagen en er een mesje van gemaakt. In die kelder daar beneden zijn geen ramen, weet je dat. Geen daglicht, nooit. Maar dat vinden ze prettig daar beneden, want ze willen zo weinig mogelijk zien, ze willen zichzelf zo snel mogelijk vergeten. Zal het mij lukken om mijzelf te vergeten? Totdat er niets anders overblijft dan het woord 'bloemkool'.

Bloemkool, bloemkool, bloemkool.

Praat je niet met me omdat ik laf ben? Omdat ik mijn eigen strot niet doorsnijd.

Soms wanneer de wind vanuit een bepaalde richting komt hoor ik iemand constant hetzelfde woord herhalen. Constant: vliegmobiel, vliegmobiel, vliegmobiel, vliegmobiel. Dat helpt. Dat herhalen. Probeer maar: vliegmobiel, vliegmobiel, of brandweerman, brandweerman, brandweerman.

Is er een engel? Een verlosser. Iets. Jezus?

Ik geloof dat ik in mijn broek geschetten heb.

Ik geloof dat ik de hele tijd praat.

Ik geloof dat ik mijn lelijke kop constant in je gezicht duw.

Sorry. Sorry voor die nare verhalen, voor die lafheid, voor mijn lange nagels, voor mijn doorzichtige huid, voor mijn uitgedroogde haar, voor mijn uitgedroogde woorden, en voor mijn dode ogen en mijn dode tranen en mijn dode lach.

De magere dame valt op de grond.

Augustine:

Mijn arm is lam.

Er zit verder niets achter het feit dat ik je nu niet opraap.

Magere dame:

Help me.

Stilte.

Augustine:

De kelder bestaat niet, omdat ik dat niet wil.

De Attitude Passionele.

De fase van de gepassioneerde houdingen.

1

De tweede demonstratie

Charcot brengt Augustine onder hypnose

Acteur:

Iedere patiënt ondergaat wanneer hij het ziekenhuis binnenkomt een neurologische kuur. Zes weken van isolatie. Dit doet men om rust en overgave af te dwingen. Het is na deze kuur dan ook eenvoudiger om een patiënt in het kader van een behandeling onder hypnose te brengen. Er moet bijgezegd worden dat hysterische vrouwen sowieso makkelijk onder hypnose te brengen zijn. In hun slaap lijken ze uit zichzelf in een soort regressie te raken. Zij kunnen dan hele scènes uit hun verleden naspelen, waarbij ze hun verlamde ledenmaten bewegen.

Charcot:

Zij is onder hypnose.

Acteur:

Straks drukt Charcot wat spierpunten in bij Augustine zoals verder alleen een blinde Thaise masseur dat kan.

Charcot tekent rondom de spierpunten op Augustine's lichaam cirkels.

Charcot:

Stofwisselingsorganen en het endocriene systeem hebben via de zenuwbanen en bloedbanen een verbinding met de hersenen.

Acteur:

Hij zal nu een aantal spierpunten indrukken. Niet schrikken, want er komt instant emotionele belasting uit. Ze zal dingen zien als in een droom, maar denken dat ze 'echt' zijn. Of ze zal een complete gedaanteverwisseling ondergaan. Zo kan ze, zoals ze twee weken geleden deed, veranderen in een vrouw die met haar benen wijd staat en die zegt: ik heb mijn hele leven een paard gewild tot ik door een hengst bereden ben. En vervolgens antwoorden alsof ze een ander is: nu moet je niet gewoon om hulp roepen, maar om Jezus. Ze kan...

Augustine:

We willen geen hulp, wij willen dat jij wat dichterbij komt en jij je hand koel op ons voorhoofd legt. Wij willen dat jij je vrouw verlaat en dat jij je penis tussen onze warme dijen duwt en dat jij presteert. Wij willen dat jij een vinger in onze mond stopt en dat je in vervoering raakt. Zodat je koortsig wordt. Branderig. Wij willen dat je ons het meest bijzonder vindt. Dat je mijn naam schreeuwt en niet per ongeluk die van iemand anders. We willen dat je in alles dat leeft, dus ook in een aap en een vlo, mij ziet, en andersom, we willen dat je mij, ik, in alles dat leeft terugziet. Alles. We willen je broek openknopen en je geslacht tevoorschijn toveren. We willen aan de wereld laten zien hoe mooi je bent, en je vervolgens

voor onszelf houden. We willen met je vechten en het zweet van je borst likken. Dat is wat we willen. Kom dan naar me toe. Ik haat je. Ik haat je. Ik haat je.

Charcot:

Genoeg.

*Charcot zet Augustine kort een lachmasker op.
Augustine moet lachen en Charcot bekijkt even of het allemaal goed gaat.*

Charcot:

Cacilië je mag overeind komen.

Cacilië komt overeind en Charcot drukt op een aantal spieren.

Cacilië:

Ik wil geen hulp, ik wil dat jij dichterbij komt en ik wil dat jij je hand koel op mijn voorhoofd legt. Ik wil dat jij je vrouw verlaat, en ik wil dat jij je penis tussen mijn warme dijen duwt en dat jij mijn ingang zoekt. Ik wil dat jij een vinger in mijn mond stopt en dat je in vervoering raakt. Dat je rode wangen krijgt. Ik wil dat je mij bijzonder vindt. Dat je mijn naam schreeuwt. Ik wil dat je in alles, dus ook in een aap en een vlo, mij ziet, en andersom, ik wil dat je mij, ik, in alles dat leeft terugziet. Alles. Ik wil je broek openknopen en je geslacht tevoorschijn halen. Ik wil aan de wereld laten zien hoe mooi je bent, en je vervolgens voor mijzelf houden. Ik wil met je vechten en het zweet van je borst likken. Dat is wat ik wil. Kom dan naar me toe. Ik haat je. Ik haat je. Ik haat je.

Augustine:

Laat dat mens haar mond houden.

Cacilië:

Pok, pok, pok, pok, pok.

Charcot:

Zoals jullie zien doet ze Augustine schaamteloos na. Kopieer gedrag. Het steekt steeds hardnekkiger en doorzichtiger de kop op. Ergens is het logisch. Wanneer iemand met psychologische problemen een andere persoon ziet in dezelfde situatie, maar met een veel effectiever gedragsresultaat, dan zal hij zichzelf dit voorbeeldgedrag aanleren.

Tegen Cacilië

Omdat u erkenning voor u ziek zijn wilt. Omdat u aandacht wilt.

Cacilië draait zich om en slaat Charcot knock out.

Cacilië:

Nu heb ik mijn aandacht.

Augustine:

Ze stoppen je in de isoleer.

Cacilië:

En dan nu een stuk entertainment.

(eventueel filmpjes van dikke mensen???)

Cacilië

Laatst hoorde ik een heer zeggen: vrouwen behoren de wetenschap toe, of de kerk. Waar dienen zij anders toe? Ja, dat zei deze heer. Eindelijk een zinnige opmerking. Want dat ervoer ik als verhelderend. Als een opluchting. Altijd heb ik mijn lijf gediend. Mijn honger gestild. Alsof ik altijd mijn best deed om zo groot mogelijk te worden. Zonder dat ik een doel had. Maar dat doel heb ik nu. Want ik besta dan misschien uit kaasfondue, maar ik dien de wetenschap. Ik dien ergens toe. Wil ik genezen, denk je? Wat blijft er over wanneer wij genezen zijn? Een vrouw waar Charcot nog geen zondagmiddag een sigaar mee wil roken. Terwijl, nu dien ik dus...

Augustine:

De wetenschap die je zojuist knock-out hebt geslagen?

Cacilië:

Wat dan nog. Ik geef mijzelf tenminste niet weg voor een betere behandeling. Nee, ik geef gewoon jou nog een keer.

Augustine:

Ik geef liefde.

Cacilië:

Heb mededogen, want wij zijn belachelijk.

Augustine:

Ik niet. Ik hou van hem.

Cacilië:

Dat bedoel ik.

Als ik niet zo dik zou zijn, zou ik vluchten.

Cacilië af.

Acteur

Daar gaat ze, terug haar klooster in.

Het doet me aan iets denken dat ik las. Ik wil Freud even citeren: Energiek en succesvol is de mens die erin slaagt door arbeid zijn wensfantasieën in realiteit om te zetten. Waar dit mislukt als gevolg van weerstanden van de buitenwereld en zwakte van het individu, treedt de afwending van de realiteit in. (...) De neurose vertegenwoordigt in onze tijd het klooster, waarin alle personen zich plachten terug te trekken die door het leven teleurgesteld waren of zich voor het leven te zwak voelde.

Andere acteur

Waarom doe je dat? Wat wil je daarmee zeggen? Niets zo geruststellend als een afwijking, als: obsessies, manies, schizofrenie, melancholie, anorexia, burn-outs, ADHD, dementie, het hebben van imaginaire vriendjes, het hebben van RSI, fobieën, angsten, hallucinaties, astma, stemmingswisselingen, bipolaire stoornissen, slaapproblemen, boulimie, seksuele afwijkingen, belverslavingen, het contact hebben met geesten, of het ervan overtuigd zijn dat je een medium bent, et cetera.

Ik denk dat ik daar anders over denk. Ik denk het publiek ook. Want ik weet zeker dat meer dan de helft van het publiek, wel iets van een neurotische afwijking heeft. Er zijn mensen die met geesten communiceren. Daar liggen zij van wakker. Er zijn mensen in het publiek die ervan overtuigd zijn dat ze nooit meer zullen uitrusten. Daar liggen zij van wakker. Er zijn mensen in het publiek die iedereen die ze ontmoeten in hun hoofd moeten uitkleden. Daar liggen zij van wakker. Er zijn mensen die altijd nerveus zijn, die geen koffie kunnen drinken zonder te knoeien. Daar liggen zij van wakker... Er zijn mensen die geen neurotische afwijkingen hebben. Die mensen schieten we naar de maan, zodat we tegen ze op kunnen kijken. Zo uniek is dat. Die mensen...

Acteur:

Iedereen heeft z'n eigen klooster. Mag ik dat niet zeggen?

Andere acteur:

En wat is jouw klooster?

Acteur:

Ik weet niet of ik dat kan overzien.
Wat denk jij? Wat is jouw klooster.

Andere acteur:

Nee, nee, ik heb geen klooster. Ik zet al mijn wensfantasieën in realiteit om.

Acteur:

Ja?

Andere acteur:

Ja.

Acteur:

Dan zullen we je naar de maan moeten schieten.

Augustine:

Weten jullie wat ik het leukst aan hem vind? Dat hij zo weinig zegt. Als een molletje zou ik naar zijn voeten willen kruipen waar ik zijn zure bergsokken van zijn tenen zou trekken.

Charcot gaat overeind zitten.

Van zijn tenen zou ik naar zijn middel kruipen, ik zou zijn broek openknopen en zachtjes van zijn kont aftrekken. Als ik dat gedaan heb trek ik zijn gigantische onderbroek naar beneden. En dan kruip ik met mijn handen onder zijn overhemd, en van de dekens maak ik

een grote tent over mijn hoofd heen, en ik klem mijn benen om zijn heupen zoals bij het galoppeersadel, en ik buig mij voorover en fluister...

Acteur:

Genoeg. De sessie is voorbij.

De acteur sleept Augustine weg.

Augustine:

Ik hou van je. Ik hou van je. Ik hou van je. Ik hou van je. Ik hou van je. Ik hou van je. Ik hou van je. Ik hou van je. Ik hou van je. Ik hou van je. Ik hou van je. Ik hou van je. Ik hou van je. Ik hou van je.

2.

Augustine:

Ik hoorde je lachen toen Cacilië mij nadeed.

Pok, pok, pok.

Ben ik een grap?

Charcot:

Natuurlijk niet.

Augustine:

Stel dat ik zou genezen? Wat zal er met ons gebeuren?

Charcot:

Ik zou trots op je zijn.

Augustine:

Trots? Vaders zijn trots.

Charcot:

Ja?

Augustine:

De keer dat je mij op je hoofd wilde krabben, toen zoende je mij bijna.

Charcot:

Toen je een toeval kreeg?

Augustine:

Daar heb ik het niet over.

Augustine trekt haar kleren uit.

Charcot:

Trek je kleren aan.

Augustine:

Uit, aan, uit, aan, ik blijf aan de gang.

Charcot:

Nou, hup.

Augustine:

Een hok, wat stro, en een beetje voer. Een konijn is zo verzorgd. In een goede bui kun je het konijn los laten lopen. Leuk. En dom als het konijn is zal het je nog dankbaar zijn ook. Ik ben een konijn. Snap je dat? Een dom konijn.

Charcot:

Kleed je aan.

Augustine:

Als jij je uitkleedt.

Charcot:

Dat wil ik niet.

Augustine:

Moet ik je helpen?

Charcot:

Ik wil het niet.

Augustine kleedt hem uit.

Charcot:

Ga je me nu uitkleden.

Interessant.

Niet mijn sokken, alsjeblieft. Het zou een aanslag zijn op mijn nieren. Die blote voeten.

Je hebt geen zelfbeheersing.

Dat komt door je ziekte. Ik ben zo genereus deze diagnose met je te delen. Je kunt alles zeggen, maar niet dat ik je als een dom konijn behandel.

En nu? Wat doen we nu?

Augustine:

Ik ben liefde.

Charcot:

Ik weet het.

Augustine:

Jij slaapt met je sokken aan.

Charcot:

Genoeg gespeeld. We kleden ons weer aan.

Augustine:

Toen ik hier net aankwam heb je mij in de isoleer gezet, daar moest ik aan denken. Weet je nog? Die zogenaamde neurologische kuur. Zes wekenlang niemand zien. Alleen jou. Twee keer per week. Een luxe. En ik heb mij aan jou vastgeklampt, en ik heb naar je uitgekeken...

Charcot:

Omdat je wist dat ik je zou helpen.

Augustine:

Omdat er niets anders meer was.

Charcot:

Stel je niet aan.

Ik heb dit niet verdiend.

Augustine:

Ik deze kille houding niet.

Charcot:

Wat wil je dan?

Augustine:

Dat je mij liefhebt.

Charcot:

Ik ben je arts Augustine.

Dat is toch al een hoop.

Augustine:

Een eerlijke ruil.

Augustine trekt zijn kleren aan

Charcot:

Wat haal jij je toch allemaal in je hoofd?

Augustine:

Wat heb je er allemaal in gestopt?

Charcot:

Dat je met mij geslachtsgemeenschap wilt...

Augustine:

Ik wil geen geslachtsgemeenschap, ik wil vrijen.

Charcot:

Probeer erboven te staan.

Augustine:

Nee, daar zie ik het nut niet van.

Augustine loopt weg.

Charcot:

Ik heb goed gedaan, ik heb haar met mijn eigen handen bevredigd toen ze het moeilijk had.

Ik heb haar van kleding voorzien en van roem. Ik heb haar status gegeven als patiënt. Ik heb van haar een rolmodel gemaakt, een kunstwerk.

Ik heb goed gedaan: soms heb ik naar haar geluisterd, altijd heb ik haar als een mens behandeld. Omdat ik van haar... Omdat ik goed wilde doen. Omdat ik goed ben. Ik ben een eerlijke man. Ik heb mijzelf op laten sluiten met drieduizend hysterische vrouwen. Dat is een prestatie op zich.

Ik heb goed gedaan. Ik heb dingen afgeschaft. De isoleercel wordt niet meer permanent door dezelfde persoon bewoont. Ik heb ze hun ketenen afgedaan. Ze worden niet meer rechtop tegen de muur gezet en vastgesnoerd. Ik heb goed gedaan. Ik ben een man met visie. Ik heb de ziekte 'hysterie' in kaart gebracht. Ik heb Augustine's ziek-zijn terug in het grote geheel proberen te plaatsen. Ik heb naar de wereld gekeken als naar een kunstwerk, en in dat kunstwerk heb ik haar een hoofdrol gegeven. Een hoofdrol. Maar dat niet alleen: daar waar de ziekte zich ontwikkelde, heb ik de nieuwe aspecten van de ziekte herkend als nieuw. En om iets te herkennen, moet je kunnen kijken. Ik heb gekeken. Ik heb een groot stuk Hysteria gevangen. Ik heb goed gedaan.

Ik heb moderne methode ingevoerd: het baden, de elektrotherapie, het inbakeren, de hypnose, de experimenten, de ontwikkelingen die andere artsen aan het denken zette, Freud, Babanski.

Het Delirium

De 'terminale' pijnlijke fase, waarin alles kan gebeuren, tot het optreden van wanen en hallucinaties toe.

1

Augustine staat in de kleren van Charcot voor de Magere dame, de magere dame die even denkt dat het een arts is begint zich uit te sloven.

Augustine:

Stop met foto's maken. Er mogen geen foto's meer gemaakt worden van mij. Ik wil niet meer in de aandacht staan. Ik weet nu wat er met je gebeurt wanneer je in de aandacht staat: je wordt er een karikatuur van. Zoals oudere mensen een karikatuur van zichzelf kunnen worden. Alle karaktereigenschappen lijken groter en groter te worden, zoals neuzen en oren groter worden naarmate je ouder wordt. Neuzen en oren die je gezicht uiteindelijk volledig uit proportie trekken. Zodat je niets anders meer bent dan aandoenlijk. Ongevaarlijk. Hoe vaak kun je jezelf laten zien zoals je bent? Wat denk je? Ik denk drie keer. Bij mij kwam er na drie keer, om je dood te schrikken, een extra iemand uit mij tevoorschijn. Een iemand die de sessie van mij overnam, waarvan ik maar moest afwachten of die iemand betrouwbaar was, hoe dan ook, drie keer. Een mens kan drie keer zichzelf laten zien. Dan treed je min of meer automatisch uit je lichaam, en dan hang je daar rechtsboven in de hoek. Hoe vaak heb ik daar al wel niet gehangen? En terwijl ikzelf lekker in een hoekje hing te zweven. Veilig. Moesten die anderen ik's maar braaf, dan weer de ene kant, dan weer de andere kant opklappen met die lijven. Dat dus niet meer. Dat dus niet meer. Dat dus niet meer.

De dingen die ik ze heb zien doen. Maar ze zijn met antwoorden gekomen, waar iedereen wat aanheeft.

Is een vrouw onder hypnose instaat tot moord? Ja, dat is ze.

Kun je iemand het verleden laten herleven? Ja, vooral de afschuwelijke dingen, tot in detail. Ontspant dit? Minder dan een vibrator.

Vliegmobiel, vliegmobiel, vliegmobiel. Hoe vaker je iets herhaalt, hoe rustiger je wordt. Ik heb zoveel kennis opgedaan. Zoveel wijsheid cadeau gekregen. Ik heb zoveel bijzondere mensen leren kennen. En iedereen die me leerde kennen wilde mij terugzien. En ze zullen mij terugzien, tussen de andere, verpakt in het dagelijkse leven, maar met dezelfde glans.

Voor Charcot is dit heel erg. Hij zal me gaan missen. Toen ik binnenkwam zei hij 'jij moet Augustine zijn.'

Terwijl hij dacht ‘zij moet de liefde zijn.’ Dat zie ik nu. Zoveel ben ik gegroeid. Ik ben de liefde.

Magere dame

Oh, ben jij het.

Augustine:

Heb je dat mesje nog?

Magere dame:

Wat ga je doen?

Augustine:

Ik ga je helpen ontsnappen.

Magere dame:

Nu?

Augustine:

Wanneer anders?

Magere dame:

Waarom heb je zijn kleren aan.

Augustine:

Staan ze mij een beetje?

Magere dame:

Je bent een aardig jongetje. Laat me je kruis eens voelen.

Augustine:

Geef me het mesje.

Magere dame:

Het is mijn mesje.

Augustine:

Kun je het zelf denk je?

Denk je?

De magere dame geeft haar het mesje.

Magere dame:

Dus jij gaat mij redden.

De diva. Verkleed als arts.

Augustine:

Hoe werkt dit, wil je nog iets zeggen of snijd ik je gewoon open?

Wil je nog iets?

Magere dame:

Ik dacht dat iedereen mij vergeten was.

Augustine:

Dat is ook zo.

Magere dame:

Maar jij bent dat niet.

Augustine:

Omdat ik denk dat we allemaal, alle vrouwen hier, eigenlijk dezelfde vrouw zijn...

Magere dame:

Dat zou mooi zijn, ik jou, jij mij.

Augustine:

En ik vergeet mijzelf niet zo snel.

Wil je nog iets?

Magere dame:

Ik zou niet weten wat.

...

Snijen maar.

Doe maar kleine diva,

Maak er maar een einde aan.

Augustine snijdt haar de keel door.

Augustine:

Hoe heet je eigenlijk?

Ik heb het niet gevraagd.

Het maakt niet uit. Het doet er niet toe. Dat is ook wel een prettige gedachte, dat we zo onbelangrijk zijn dat we vergeten worden waar we bij staan. Nu lieg ik. Mij zullen ze niet vergeten.

Straks loop ik naar buiten en daar zal ik de vrouw worden waarmee de mannen sigaren willen roken op zondag. Ik zal ze over mijn leven vertellen en ik zal alles liegen, omdat ik heb geleerd dat liegen het beste is dat je kunt doen.

Het geeft niet dat ik je naam niet ken.

Ik heb je polsen doorgesneden omdat ik anders niet ga. Nu moet ik wel weg. Nu moet ik wel bij hem weg.

En toch is het goed dat we elkaar wijsmaken dat we elkaar willen helpen. Moeten willen helpen. Willen helpen.